

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr. za pol leta 1 gold, 70. kr. za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gol 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 11. septembra 1889.

Obseg: Pitanje. — Kedaj sadimo sadno drevje. — Kako s konji ravnati. — Češpljevemu drevju v pohvalo. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Pitanje.

Meso, ki ga prinašajo na trg, je navadno dvoje vrste: tolsto in medlo, dobro in slabo, slabega je najveĉ. Kdor vedno dobro meso kupuje, skoro si misliti ne more kako je „medlo“ meso, ki ga prodajejo po ceni na trgu. Dobro meso se dvakrat ali pa tudi celo trikrat tako drago plaĉuje, kakor slabo. To je zapeljalo Źivinarije, da pri krmljenji le na to gledajo, da bode Źivina debela.

Kako se pa more Źivina tako rediti in krmiti, da konsument ne bode dobil mesa pokritega z 1 do 2 palca debelim lojem, pa tudi ne takega, ki obstoji iz mehkih, tenkih in medlih vlakenc? Kako ravnati? Prvi pogoj je, da se mlada Źivina dovolj giblje, da telet ne privezujemo ali priklepamo, dokler niso eno ali dve leti stara, v tem ĉasu jih moramo dobro krmiti — vendar pa tudi ne smemo dva ali tri mesece starih na plano goniti, da bi potem morala dolgo ĉasa vse mogoĉe prenašati in trpeti dokler niso izpolnila dveh ali treh let, na kar pa jih po dandanes navadnem naĉinu tako pitajo, da jim odvzamejo vsakeršno gibanje ter jim dajo preobile ogljenĉaste krme. Ni se treba ĉuditi, da tako vzrejena Źival nima dovolj razvitih mišic, katere so na debelo s skoro neuŹitno tolšĉo prevleĉene. Ĉe hoĉemo meso zboljšati, moramo pospeševati razvoj mišic ne le s privajanjem primernemu gibanju, ampak tudi s primernim krmljenjem. Primerno krmljenje pospešuje neprestano zdravo in normalno rast, s krmo pa, v kateri je veliko beljakovinskih in dušĉastih snovi, dobivajo Źivali snovi, iz katerih je sestavljeno medlo meso. Tudi moramo pomisliti, da Źivali krme, katera provzroĉuje vroĉino in dela tolšĉo, ne morejo predelati v medlo meso, koristna je pa taka krma, ĉe tolšĉo Źelimo ali je potrebujemo, ker z dušĉiĉastimi sestavinami dela tolšĉo. Źivalim, ki so vzrejene pri nizki temperaturi in se krmijo obilno z ogljenĉasto

piĉo, nabira se rada po vrhu tolšĉa, Źivali, katere imamo v gorkih, pripravnih hlevih in katere dobivajo dovolj beljakovinske krme, pa imajo soĉno, Źilasto in lepo podrašĉeno meso.

Kedaj sadimo sadno drevje.

To vprašanje so mi uŹe mnogokrat stavili, in tudi marsikdo izmed naših sadjarjev je bil tako vprašan, kar kaŹe, da naši gospodarji nimajo še povsem pravih pojmov glede pravoĉasne saditve, in zato gotovo ni odveĉ, ĉe zopet enkrat razmotrivamo to reĉ v našem listu.

Odgovarjaje na to vprašanje moramo imeti najprvo to v ĉislih, da poŹene vsako seme in vsaka rastlina kali ali poganjke iz onih snovi, katere so nakopiĉene v semenu, oziroma v rastlini, in da se rast sploh more priĉeti, le ĉe je dosti primerne vlage, zraka in toplote. Ozirati se nam je pa dalje tudi na to, da potrebuje listje mnogo vlage, katero korenine srkajo iz zemlje ter jo potem dvigajo po rastlini navzgor! Ako seme najprvo poŹene korenino, podvrŹe se le naturnemu zakonu, kajti ako potrebuje listje posebno mnogo vode, mora paĉ biti poprej del rastline, ki more srkati vodo iz zemlje, in to je korenina.

Ako s tem pospešujemo rast drevesu, moramo skrbeti mlademu presajenemu drevju za korenine, predno more pognati listje. Korenine se brez dvombe delajo spomladi ter jeseni, to ve vsak, vendar je dobro znati, kedaj se delajo korenine najrajše, ali vsaj, kedaj se jih bode veĉ storilo, predno ozeleni drevo, ako drevo jeseni ali spomladi vsadimo.

Gori smo uŹe rekli, da se delajo novi poganjki iz nakopiĉenih snovi ob primerni toploti. Iz tega utegne marsikdo sklepati, da je spomladanjska saditev boljša, ker za jesenjo pride zima, katera vsako rast uniĉi. Res je, da ne zapazimo nobene rasti po zgornjih delih rast-

